

Povzetki vsebin strokovnega posveta UMETNOST, ŠPORT IN DEDIŠČINA

Loop de Loop, plesna predstava

koreografa **Guy Nader in Maria Campos**, izvaja plesna skupina **EnKnapGroup**

V *Loop de Loop* (večpomenski izraz, ki zajema tako pomene iz aviacije kot iz urbanega besednjaka), ki sta jo Guy Nader in Maria Campos ustvarila s plesalci EnKnapGroup, koreografa sledita svojim dosedanjim koreografskim načelom. Delo je popotovanje po ukrivljenih krožnih poteh ter razsežnostih in volumnih, ki jih telo lahko odkriva v prostoru. Išče nenehno gibanje in se sprašuje, kako ga preusmeriti, se poigrava z breztežnostjo in težo, s centrifugalnimi silami telesa ter na novo odkriva nove smeri hitrosti in pospeška. Predstava nas s svojo neomajno osredotočenostjo na užitek in veselje ob ponavljanju skuša opozoriti na naše zaznavanje časa, spomina in preživetih izkušenj, na zaporedje neskončnih priložnosti za primerjanje prostora in časa.

Lekcija gledališča, lekcija športa, plenarno predavanje

Matjaž Berger (ravnatelj Anton Podbevšek Teatra Novo mesto, gledališki režiser in teoretik)

V predavanju bomo izhajali iz skupnih korenov gledališkega in športnega koda, predvsem pa iz *igre* kot oblike raziskovanja, kreiranja, izumljanja in njene navzočnosti v kronotopu, ki ga je francoski filozof Alain Badiou označil kot *stoletje* ... Analizirali bomo tudi konkretne zglede iz kinematografije, ki raziskujejo antagonizme na liniji šport – umetnost – politika, predvsem pa umestitev športnih kodov v gledaliških uprizoritvah. Naslov predavanja meri na določene lekcije, nastajajoče v dogodkih, ki jih producirata in emancipirata gledališka uprizoritev ali športno tekmovanje.

Dialog umetniki:športniki, moderiran pogovor

Moderator: **Saša Jerkovič** (televizijski voditelj)

Sodelujejo: **Miroslav Cerar** (gimnastičar), **Jure Henigman** (gledališki in filmski igravec), **Mateja Rebolj** (plesalka in performerka) ter **Mojca Rode** (ritmična gimnastičarka)¹

Lahko v umetnosti najdemo sledi športa? Je športnik vsaj do neke mere tudi umetnik? Številne oblike človekovega izražanja se uvrščajo na presečišče športa in umetnosti. Obe področji našega življenja imata stične točke: izjemnost, nadarjenost, napor, telesne obremenitve, izražanje lepote, užitek ... O tem, kako se lahko povezujeta umetnost in šport, bodo razmišljali umetnika Jure Henigman in Mateja Rebolj ter športnika Mojca Rode in Miroslav Cerar. Skozi sproščen pogovor jih bo vodil televizijski voditelj Saša Jerkovič.

O sodelujočih:

Miroslav Cerar je eden najboljših slovenskih športnikov vseh časov. Na različnih gimnastičnih orodjih ter v mnogoboju je osvojil preko štirideset medalj na največjih tekmovanjih (olimpijske igre, svetovna, evropska in mediteranska prvenstva). Posebno mesto imajo olimpijske medalje, saj je osvojil kar dve zlati na konju z ročaji (Tokio 1964 in Ciudad de México 1968) ter bronasto na drogu (Tokio 1964).

---

¹ Udeleženci pogovorov in izvajalci predstavitev so navedeni po abecednem vrstnem redu.

Po končani tekmovalni karieri in uspešno zaključenem študiju na Pravni fakulteti UL je Miroslav Cerar delal kot odvetnik v svoji pisarni. V obdobju samostojne Slovenije je imel pomembno vlogo pri ustanovitvi Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenja športnih zvez (OKS – ZŠZ). Bil je predsednik iniciativnega odbora, je individualni ustanovitelj, član Izvršnega odbora OKS – ZŠZ, predsednik Slovenske olimpijske akademije ter s strani Vlade RS imenovan za ambasadorja za šport, strpnost in fair play. Poleg tega opravlja funkcijo podpredsednika Evropskega združenja za fair play.

Jure Henigman je svojo gledališko pot pričel leta 2004 na AGRFT, kjer je študiral dramsko igro in umetniško besedo v letniku profesorjev Mileta Koruna in Matjaža Zupančiča. Za igralske kreacije, ki jih je v letu 2007 ustvaril v produkcijah AGRFT, je prejel študentsko Severjevo nagrado. V več vlogah je nastopil v uprizoritvi *Macbeth after Shakespeare/Macbeth po Shakespearu* H. Müllerja, ki je nastala v koprodukciji Mini teatra, Cankarjevega doma, Novega kazališta Zagreb in zagrebškega ZeKaeM. Za vloge v tej uprizoritvi je 2009 prejel Borštnikovo nagrado za mladega igralca.

Od leta 2008 je redni član Mestnega gledališča ljubljanskega, kjer je med drugim upodobil Orsina v *Cenciju* P. B. Shelleyja, pomembna dosežka sta tudi vlogi Bricka v *Mački na vroči pločevinasti strehi* T. Williamsa in Francisa v *Dlje od najdlje* Z. Harris.

Jure Henigman se uspešno uveljavlja tudi kot filmski igravec (*Lov na race* Roka Bička, 9.06 Igorja Šterka, *Osebna prtljaga* Janeza Lapajneteta). Velik filmski uspeh mu je prinesla vloga Gregorja v filmu *Izlet* Nejca Gazvode, za katero je prejel več nagrad, tudi v tujini.

Mateja Rebolj je svojo baletno kariero v SNG Opera in balet Ljubljana začela leta 1972 po uspešno zaključeni Baletni akademiji Marie Rambert v Londonu. Kot solistka je vrhunsko odplesala premnoge velike vloge repertoarja, od romantičnih do klasičnih in modernejših del. Članica baletnega ansambla je bila vse do leta 1995, po končani plesni karieri pa je delala kot asistentka domačih in tujih koreografov. V 80. letih je začela z izobraževanjem na seminarjih in delavnicah priznanih tujih pedagogov sodobnega plesa ter leta 1986 pričela plesati v predstavah sodobnega plesa. Je redna članica in sodelavka Plesnega teatra Ljubljana. V sodobni ples vnaša disciplino baleta in v balet razmislek sodobnega plesa, ta vmesni položaj pa prinaša presenetljive odrske učinke. V 80. letih je z režiserjem Draganom Živadinovom prvič prestopila iz plesne v gledališko sfero. Njegov *Krst prod Triglavom* leta 1985 je tudi njen veliki gledališki krst, odtlej kot igralka in performerka redno sodeluje tudi z Barbaro Novakovič in Matjažem Bergerjem. Sodelovala je v televizijskih in video produkcijah. Na svoji bogati umetniški poti je prejela številna priznanja in nagrade (zlata ptica, Župančičeva nagrada ...), leta 2010 tudi Prešernovo nagrado za življenjsko delo.

Moja Rode je petindvajset let aktivno trenirala ritmično gimnastiko, od tega petnajst let kot članska državna reprezentantka. Triinštirideset zmag na državnih prvenstvih je nadgradila z uspehi na univerzijadah, sredozemskih igrah, evropskih in svetovnih prvenstvih. Večkrat je prejela naziv športnica leta Gimnastične zveze Slovenije, pri kateri je tudi članica strokovnega odbora za ritmično gimnastiko. Sama pravi, da ji je aktivna športna pot dala veliko več kot le športne uspehe, ki so še danes mejnik slovenske ritmične gimnastike. Na poti se ji je izoblikoval pogled na življenjske vrednote, spoznala je življenjskega sopotnika Mitjo Petkovška in mnoge dobre prijatelje. Šport ji je omogočil, da se je znašla v številnih družbenih krogih z drugačnimi nazori. To je zagotovo pripomoglo, da o stvareh poskuša razmišljati drugače, bolj raznoliko. Športno pot sedaj nadaljuje v svojem Klubu za ritmično gimnastiko TiM, v katerem se trudi vzgajati mlade nadobudne ritmičarke in trenerke drugače – po svoje.

Pomen ustvarjalnega giba za različna področja otrokovega razvoja, predstavitev raziskave

dr. Gregor Geršak (profesor za elektrotehniko na Fakulteti za elektrotehniko UL), **dr. Vesna Geršak** (predavateljica za plesno izražanje na Pedagoški fakulteti UL in UP), **dr. Simona Prosen** (docentka za razvojno psihologijo na Pedagoški fakulteti UL), **dr. Helena Smrtnik Vitulić** (profesorica za razvojno psihologijo na Pedagoški fakulteti UL)

Ustvarjalni gib omogoča aktiven pristop k učenju, pri katerem otroci in mladostniki z gibanjem izražajo in oblikujejo različne učno-vzgojne vsebine ter omogoča integracijo umetnosti in gibanja v učni proces. Ustvarjalni gib podpirajo raziskave s področja utelešene kognicije, ki poudarjajo pomen senzornih in motoričnih izkušenj za učinkovitejše učenje. V študijskem letu 2015/16 smo na več osnovnih šolah izvedli raziskavo, s katero smo pri učencih drugega razreda pri urah matematike (geometrije) ugotavljali, kako se uporaba ustvarjalnega giba pri obravnavi učne snovi povezuje z različnimi področji delovanja učencev: z učnim, s socialnim, s čustvenim, z ustvarjalnostjo in s telesno aktivnostjo. Omenjene povezave smo ugotavljali s primerjavo razredov, v katerih smo učne ure pripravili z ustvarjalnim gibom in brez giba. Podatke smo pri učencih pridobili s pomočjo različnih preizkusov, telesno aktivnost učencev pa smo ugotavljali z merilnimi zapestnicami *BodyMedia Core*.

Branje – moj najljubši šport, delavnica

mag. Tilka Jamnik (Bralna značka Slovenije – ZPMS)

Število udeležencev: do 50

MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo je za posvet *Umetnost, šport in dediščina* pripravila širši seznam kakovostnih leposlovnih in poučnih knjig s tematiko športa za otroke in mlade. Seznam je osnova za izvajanje delavnice, ki jo pripravlja Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS.

Mag. Tilka Jamnik je poznavalka mladinske književnosti, promotorka branja ter bralne, knjižne in književne kulture med otroki in mladimi, podpredsednica Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS.

Športni duh v gledališču, delavnica

mag. Sandra Jenko (kustosinja pedagoginja, Slovenski gledališki inštitut – SLOGI)

Število udeležencev: do 25

V gledališču je prostor tudi za šport. Na odru pripoveduje zgodbe o zmagah in porazih, o tekmovalnosti in moštvenem duhu, o zagnanosti, požrtvovalnosti, nepremagljivosti in ranljivosti. Šport in gledališče ustvarjata dramatično napetost in imata veliko čustvenega potenciala. Oba zahtevata odlično psihofizično pripravljenost igralcev, intenzivne vaje, dobro komunikacijo, sodelovanje med igralci in ekipni duh, namensko gibanje teles, izvedbo v živo pred občinstvom ... Uprizoritvena umetnost in šport sta si torej že naravno zelo blizu. Obstajajo celo oblike gledališča, ki so šport, kjer igralci tekmujejo v različnih disciplinah po točno določenih pravilih igre. Na delavnici bomo iskali stične točke med gledališčem in športom, spoznali tudi gledališki šport ter preizkusili, kako lahko z gledališkimi tehnikami spodbujamo razvoj družbenih in komunikacijskih kompetenc ter vrednot, ki so pomembne tako za šport kot za gledališče in, seveda, za življenje.

Za ustvarjalno-gibalno delavnico, ki povezuje različna področja, naj bodo udeleženci udobno oblečeni in obuti.

Kje sem, kako sem in kje so ostali, praktična gibalna delavnica z uporabo osnovnih orodij pri vnašanju ustvarjalnega giba, gibalnih principov in prostorske osveščenosti v učni proces

Andreja Podrzavnik in Gregor Kamnikar (Zavod Federacija)

Število udeležencev: do 25

Andreja Podrzavnik in Gregor Kamnikar sva koreografa in pedagoga. Delujeva primarno na področju uprizoritvene umetnosti, aktivna pa sva tudi v raziskovanju fizične inteligence, somatskih praks, izobraževanja za otroke in mladino ter izvajava delavnice za odrasle in starejše. Svoje znanje in izkušnje ter poznavanje ustvarjalnega procesa uporabljava v različnih kontekstih in z različnimi skupinami ljudi.

V širši družbi morda prevladuje splošno pojmovanje plesa kot izvajanja vnaprej določenih oblik gibov in njihovih povezav, pomenov in sosledij. Ponavljanje predlaganega materiala je vsekakor zelo dobrodošlo in pomembno, saj odigra bistveno vlogo tudi pri motoričnem razvoju človeka. Meniva pa, da je treba uravnotežiti manko raziskave, prakticiranja in uporabe ustvarjalnega giba ter prostorske ozaveščenosti. V delavnici tako ne podajava gibov, ki bi jih ponavljali, pač pa se forma giba vzpostavi kot posledica igre oziroma naloge. Prav tako se ne omejujemo na imitiranje poznanih gibanj, pač pa ponudiva parametre, pravila, zgodbo ali atmosfero, ki spodbudi prosto gibalno izražanje oziroma prostorsko osveščenost – kje sem, kako se tam počutim in kje so ostali. V delavnici aktivno uporabimo tudi opazovanje in refleksijo s pogovorom. Tudi sicer je eno naših načel pri ustvarjanju, da ni pomembno le, kaj gledaš, ampak tudi, kako to počneš. Delavnica je praktične narave in je sestavljena iz sklopa nalog, ki se povezujejo in nadgrajujejo.

Plesno predznanje ni potrebno, udeleženci potrebujejo udobna oblačila in ustrezno obutev.

Kako fotografiramo športne in umetniške dogodke, predstavitev

Aleš Fevžer (profesionalni fotograf)

Število udeležencev: do 25

Na delavnici bodo predstavljene osnove fotografiranja na tekmah, dogodkih in prireditvah ter način dela na terenu. V začetnem delu bo beseda tekla o osnovah, ki so potrebne za kakršno koli obliko vizualnega dela (kompozicija fotografije, snemalni kadri ...), medtem ko bodo v drugem delu osnove prikazane na praktičnem delu s fotoaparatom. V tretjem delu bo predstavljeno fotografiranje športnih in umetniških dogodkov ter specifične razlike glede na vrst dogodka. Predavanje bo potekalo ob projekcijah, za boljše razumevanje pa bo razstavljena in opisana tudi vsa potrebna fotografska oprema in njene specifične lastnosti.

Možnosti ustvarjanja v plesu, delavnica

doc. dr. Petra Zaletel (Fakulteta za šport UL)

Število udeležencev: do 30

Delavnica nas bo popeljala preko množice različnih plesnih zvrsti in osnov gibanja do lastnega gibalnega ustvarjanja. Najprej bomo spoznali ritem in ritmične igre, ki se lahko uporabljajo pri uvajanju otrok v svet glasbe in plesa, nato bomo preko osnovnih načel postavitve telesa z baletnimi tehnikami prešli na modernejše tehnike v jazzu, modernem in atraktivnem hip-hopu. Z omenjenimi tehnikami bomo iskali svoj gibalni izraz v predstavitvi čustvenih stanj, razpoloženj, vsebine ... V drugem delu delavnice se bomo posvetili plesu v paru, dvema narodnima plesoma in nato še dvema družabnima plesoma (salsa in techno swing). Prav tako

bomo tudi v plesu v paru iskali možnosti ustvarjanja koreografije in predstavljanja različnih odnosnih stanj.

Udeleženci potrebujejo udobna oblačila in ustrezno obutev.

Zdrav duh v zdravem telesu. Učna ura telovadbe v narodni šoli v Kraljevini Jugoslaviji leta 1932, delavnica

gospod učenik Matevž Močnik (Matej Prevc, Slovenski šolski muzej)

Število udeležencev: do 50

Telovadba po sokolskem sistemu se je do leta 1932 imenovala telovadba in otroške igre. Šolska telovadba se je povezovala s telovadbo v društvih Sokola kraljevine Jugoslavije. Pri učni uri bomo izvajali telesne vaje in igre po sokolskem sistemu: pravilna stoja telesa, nastop v vrstah – po eden, dva, tri, štiri. Hoja in tekanje v vrsti. Okretanje na levo in desno. Proste vaje na mestu. Na koncu se bomo igrali različne družabne igre.

Smoter: spretnost in gotovost v gibih, razvijanje odločnosti, samozavesti ter vzdrževanje duševnega in telesnega zdravja. Navajanje na dostojno in lepo vedenje.

Udeleženci potrebujejo udobna oblačila in ustrezno obutev.

Kako ustvarjamo olimpijsko baklo (natečaj Olimpijskega komiteja Slovenije –

Združenja športnih zvez), predstavitev

Moderatorja: *Nives Markun Puhan (ZRSS), Aleš Šolar (Olimpijski komite Slovenije – Združenje športnih zvez)*

Sodelujejo: *Radovan Arnold (kreativni direktor oblikovalskega studia ArnoldVuga+), mag. Silva Karim (likovna pedagoginja na OŠ Col in samozaposlena v kulturi) in dr. Tomaž Pavlin (profesor zgodovine športa, družbenih kontekstov kineziologije na Fakulteti za šport UL in direktor Muzeja športa)*

Število udeležencev: do 50

Na delavnici bo predstavljen zgodovinski okvir olimpijskih iger ter pomen in vloga olimpijskih simbolov. Predstavljena bodo zgodovinska dejstva o olimpijskih igrah, simbolnem pomenu olimpijskega ognja, prižiganja bakle v Olimpiji, pot in vloga olimpijske bakle nekoč in danes. Omenjena dejstva bodo vodila mlade pri umetniškem ustvarjanju na tematiko olimpijskih iger in napoved zimskih olimpijskih iger v Pjongčangu leta 2018.

Podrobneje bo predstavljena in pojasnjena vsebina razpisa Olimpijskega komiteja Slovenije – ZSZ, na temo ustvarjanja olimpijske bakle: kakšen je namen razpisa, kdo lahko sodeluje, kaj se pričakuje od sodelujočih in po kakšnih kriterijih bodo izdelki ovrednoteni. Likovna pedagoginja bo predstavitev dopolnila s svojimi izkušnjami in primeri kreativnih pristopov ter pojasnila, kako se sama loteva ustvarjanja z učenci. Predstavljeni bodo nekateri primeri in možnosti povezovanja športnih vsebin in likovne umetnosti z namenom spodbujanja ustvarjalnosti otrok.

Nakazane bodo nekatere priložnosti, kako lahko povežemo šolsko dogajanje oziroma vzgojno izobraževalni proces s športom, kulturno-umetnostnimi dejavnostmi ter dediščino zunaj šole.

Kako posnamemo športni in kako umetniški dogodek, predstavitev

Uroš Hočevar (TV Slovenija)

Število udeležencev: do 25

Delavnica bo predstavila enokamerno snemanje omenjenih dogodkov in način dela na terenu. Pri tem bodo v začetnem delu predstavljene osnove, potrebne za kakršno koli obliko vizualnega dela (klasična slika, fotografija, snemanje ...), medtem ko bodo v drugem delu osnove prikazane na praktičnem delu s kamero (op. potrebno je poznavanje montaže). V tretjem delu bo predstavljeno snemanje športnih in umetniških dogodkov ter specifične razlike glede na vrst oddaje (reportaža, dokumentarni film) ter primerjava z večkamernim snemanjem (TV prenosi, posnetki koncertov ...). Za praktični prikaz bo na voljo celotna potrebna snemalna tehnika.

UMETNOST, ŠPORT IN DEDIŠČINA, razstava

Od 26. 9. do 14. 10. 2017 od 10.00 do 18.00, Center kulture Španski borci, Zaloška 61, Ljubljana

V okviru posveta bomo odprli panojsko **razstavo**, na kateri bodo svoje **športne zbirke in umetniške zbirke, ki se navezujejo na tematiko športa**, predstavili: Slovenski šolski muzej, Narodni muzej Slovenije, Loški muzej Škofja Loka, Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Muzej narodne osvoboditve Maribor, Tehniški muzej Slovenije, Muzej Ribnica, Moderna galerija, Slovenski gledališki inštitut – Gledališki muzej, Zavod Planica (Muzej športa), Fakulteta za šport Univerze v Ljubljani, Zgodovinski arhiv Celje ter Osrednja knjižnica Celje (spletni portal Kamra).

Večji del razstave bo namenjen zgodovini in razvoju športa na Slovenskem – izvedeli bomo npr., kakšni so bili začetki telovadbe in telesne vzgoje na Slovenskem, o telesni vzgoji v šolstvu, o izdelovanju telovadnega orodja in opreme v ribniškem JOR-u in pozneje v begunjskem Elanu, o primerih slovenskega športnega oblikovanja, kako se je razvijalo smučanje na Pohorju (Zlata lisica) in kolesarjenje v Mariboru, o zgodovini športa v Škofji Loki, spoznali bomo nekatere pozabljene pomembne osebnosti, kot sta npr. Viktor Murnik in Rudolf Cvetko, ter športnike – olimpijce in klube – npr. ASK Primorje. Na primeru Zgodovinskega arhiva Celje bo predstavljeno bogastvo dokumentov, ki jih o športu hranijo arhivi po Sloveniji, spoznali pa bomo tudi športne vsebine na spletnem portalu Kamra.

Posebnost razstave bo povezovanje športa in umetnosti – spoznali bomo, kako so s športom tesno povezani tudi arhitektura in oblikovanje, vizualna umetnost ter gledališče.

Z razstavo želimo obiskovalce seznaniti, da so umetnost, šport in dediščina pomembni gradniki celostnega razvoja posameznika in družbe kot celote. Razstava sledi ciljem medresorskega nacionalnega projekta *Umetnost, šport in dediščina*, s katerim želimo kreativno povezati področja in spodbuditi nova kreativna partnerstva ter hkrati opozoriti, da ima tudi šport bogato dediščino, ki ji je treba nameniti pozornost.

Branje je za duha to, kar je telovadba za telo, sodelovanje Mestne knjižnice Ljubljana pri posvetu in razstavi *Umetnost, šport in dediščina*

MKL, Pionirska – center za mladinsko književnost in knjižničarstvo bo pripravila izbor kakovostnih leposlovnih in poučnih knjig s tematiko športa za otroke in mlade, od predšolskega obdobja do konca srednje šole, pa tudi za družine, pedagoške in strokovne delavce v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah, športnih društvih ... Pri izboru bo še posebej pozorna na knjige, ki so nosilke znaka za kakovost zlata hruška, ki ga podeljuje MKL, Pionirska.

Izbor bo poleg športa, ki je pogosto izrazito tekmovalno usmerjen, predstavil tudi širšo tematiko gibanja, ki spremlja človekovo življenje od rojstva do smrti, in ki je v današnji sedeči civilizaciji

še kako pomembno – kot dihanje, kakovostno prehranjevanje ... Upamo, da bo tematika motivirala in pritegnila k branju mnoge oklevajoče bralce, pa tudi tiste, ki se bolj kot branju posvečajo športu – zanje bodo zagotovo zanimive biografije slavnih športnikov, ki so mnogim zgled.